

til Ekspropriation til Kirkegaarde, men vel at mærke, denne Ret er ogsaa indskrænket, thi det er kun til nu bestaaende Kirkegaardes Udvidelse, der kan eksproprieres, medens der derimod, i alt Fald efter en Udtalelse af Kirke- og Undervisningsministeren af 1871, ikke kan eksproprieres til Anlæg af ny Kirkegaarde. Der vil altsaa ikke derfra kunne argumenteres noget for en Ret for Begravelsesvæsenet, som skulde gaa i Retning af Ekspropriationsret. Men selv om det er Tilfældet, saa er den Sætning, at den ene Myndighed, der har Ekspropriationsret, ikke kan være udsat for at blive eksproprieret af den anden, der ogsaa har det, urigtig. Jeg kender intet Sted i vor Lovgivning, hvor det staar skrevet, og under alle Omstændigheder er det givet, at der i mangfoldige Tilfælde er handlet derimod. Hvor ofte er det f. Eks. ikke ved Jærnbaneanlæg, at man eksproprierer Landeveje, eller man eksproprierer Dele af Gaarder? Der har aldrig været noget som helst i Vejen derfor. Bevæsenet har ret naturlig fundet, at Jærnbanevæsenet var det vigtigste, og det er aldrig faldet det ind, at det ikke skulde kunne være udsat for Ekspropriation, fordi det selv kan ekspropriere. Naturligvis kan der ved saadanne Spørgsmaal opstaa Konflikter, men det er da Konflikter, som ikke skulle afgøres af de underordnede Myndigheder, men som man i paakommende Tilfælde maa se at udjævne ved de øverste Administrationsmyndigheder, nemlig ved de paagældende Ministerier. Hvis jeg ikke er fejl underrettet, er det ogsaa andetsteds uden for vort Land, i hvert Fald i Tyskland og Frankrig, altid en Regel, at ved saadanne Konflikter mellem forskellige Autoriteter har man særlige Myndigheder til at afgøre den Slags Ting. Man kan ikke lade de underordnede Myndigheder, om jeg saa maa sige, slaas om Sagen, et Sted maa det hen, et Sted maa det afgøres, og det maa være de højeste Myndigheder, altsaa Ministerierne, der skulle afgøre saadanne Konflikter, og kunne de paagældende Ministerier ikke blive enige, maa det, efter hvad jeg anser for at være gældende her til Lands, endelig afgøres i Statsraadet. Det ærede Medlem nævnte for Resten noget, som i høj Grad taler for min Opfattelse. Han sagde, at det var det eneste Tilfælde, der nu i en lang Narrække var forekommet, at man havde modsat sig Ekspropriation. Det beviser netop, at man her er paa uret Vej; man har lige siden 1845 i de uendelige Måster af Tilfælde eksproprieret og taget Ejendom baade af private og offentlige Myndigheder, uden at der er nogen, der i mindste Maaade er falden paa, at

det var andet, end hvad der maatte ske. Nu pludselig kommer endelig her i det Herrens Aar 1895 dette første Tilfælde. Det synes ikke at være en stærk Ubefaling for, at dette Tilfælde egner sig særlig til at fremdrages til en offentlig Forespørgsel her i Tinget.

Hvad man nu end maa mene om denne min Opfattelse af, hvorvidt Begravelsesvæsenet har Ekspropriationsret og overhovedet har reel Ret i denne Sag, har jo i hvert Tilfælde Begravelsesvæsenet en anden Opfattelse deraf, og det er altsaa en Selvfølge, at Begravelsesvæsenet maa være berettiget til at bringe disse Spørgsmaal, som ikke anerkendes af Statsmyndighederne, ind til Domstolenes Afgørelse. Det er det, Begravelsesvæsenet har gjort, men hvad det ikke skulde have gjort, er at bringe dem for Domstolene paa den Maaade, som sket er, thi det kan ikke bringe Sager af den Natur ind for Domstolene gennem en Fogedret, af den simple Grund, at det efter min Opfattelse strider mod Grundlovens § 72. Naar nemlig Grundlovens § 72, næst at udtale at „Domstolene ere berettigede til at paatende ethvert Spørgsmaal om Dyrighedsmyndighedens Grænser“, følger til, at „den, der vil rejse saadant Spørgsmaal, kan dog ikke ved at bringe Sagen for Domstolene unddrage sig fra foreløbigen at efterkomme Dyrighedens Befaling“, da forekommer det mig med den højtærede Justitsminister at være hævet over enhver Tvivl, at man ikke kan begynde at bringe en Sag af den Natur ind for Domstolene ved at nedlægge et Forbud, hvorved man fra første Færd netop sidder det Paalæg af Administrationen overhørig. Man foregriber jo altsaa her at efterkomme Ekspropriationens Bestemmelse af, at det og det Areal skal tages i Brug, det efterkommer man ikke, og man overtræder derfor den anden Del af Grundlovens § 72, idet man gennem Fogden udvirker et Forbud og senere forfølger dette. De Retskrav, som Begravelsesvæsenet kunde have i Anledning af den vedtagne Ekspropriation — og i den Henseende bemærker jeg i Parentes, at Forordningen af 5te Marts 1845 ikke lader mindste Tvivl tilbage om, at hvad Ekspropriationskommissionen bestemmer angaaende Ekspropriationer, er endeligt Resultat; idet den lægger Haand paa de Arealer, som den siger skulle til, ere de med det samme eksproprierede, det er ikke noget, der kan sammenlignes med, hvad en underordnet Bebetjent foretager, det er den af Loven anordnede Institution, som under Ministeriets Ansvar foretager alt, hvad der henhører til Ekspropriationen — de Retskrav, siger jeg,